

Els números en vermell indiquen la posició en el conjunt arquitectònic del Temple.

6 **Introducció**

6 **Arquitectura de Gaudí**

- 8 El temple
- 10 La naturalesa com a model
- 13 Símbols sagrats
- 16 Simbolisme de la Sagrada Família

18 **Temple Expiatori de la Sagrada Família**

- 18 **1-3** Les façanes
- 22 La planta
- 24 L'interior del temple
- 38 El claustre
- 40 L'absis
- 46 El baptisteri i la capella de la Penitència
- 48 Els quatre obeliscos
- 49 Les sagristies
- 50 Els murs exteriors
- 56 Les torres-campanar i els cimboris
- 64 Les escales de caragol
- 65 Les campanes
- 66 La cripta

68 **1** **Façana del Naixement**

- 70 **4** **Portal de la Caritat**
- 72 **7** Les dues columnes
- 74 **8** Els camaleons
- 74 **9** Les tortugues
- 76 **10** Els àngels del Judici Final
- 78 **11** La columna central
- 80 **12** El bou i la mula
- 82 **13** Els pastors de l'Adoració
- 84 **14** Els tres Reis d'Orient
- 86 **15** Els àngels músics
- 88 **16** L'estrella
- 90 **17** El rosari
- 90 **18** L'Anunciació-Encarnació
- 92 **19** Els signes del Zodíac
- 96 **20** La Coronació de Maria
- 98 **21** El nom de Jesús
- 100 **22** El pelicà
- 100 **23** L'ou
- 102 **24** El xiprer i els coloms
- 102 **25** La tau, la X i el colom
- 104 **26** Les escales de mà
- 104 **27** El pont
- 106 **28** Les aus
- 108 **5** **Portal de l'Esperança**
- 110 **29** Els Sants Innocents
- 112 **30** Les esposalles de la Mare de Déu
- 112 **31** La fugida a Egipte
- 114 **32** El savi i el Nen Jesús
- 116 **33** La serra i altres eines
- 118 **34** Sant Josep amb barca
- 120 **6** **Portal de la Fe**
- 122 **35** El conjunt de Jesús predicant, taller de Natzaret i Visitació
- 126 **36** El Cor de Jesús
- 128 **37** La Presentació del Nen Jesús al Temple
- 130 **38** La Puríssima
- 130 **39** La llàntia de la Santíssima Trinitat
- 132 **40** El raïm i les espigues de blat
- 132 **41** Les fulles de palma
- 134 **42** La Providència

136 **2** **Façana de la Passió**

- 138 **43** **Portal de la Caritat**
- 142 **44** **Portal de la Fe**
- 144 **45** **Portal de l'Esperança**
- 148 **46** El Sant Sopar
- 150 **47** L'orella de Malcus
- 152 **48** El quadrat màgic
- 154 **49** La traïció de Judes
- 156 **50** La flagel·lació
- 156 **51** L'alfa-omega
- 158 **52** Les negacions de Pere
- 160 **53** El laberint
- 162 **54** La corona d'espines
- 162 **55** Jesús davant Pilat
- 164 **56** Camí del Calvari
- 166 **57** La Verònica
- 170 **58** Longí
- 172 **59** Jugant-se les vestidures
- 174 **60** La crucifixió
- 176 **61** El sepulcre
- 178 **62** L'enterrament

180 **3** **Façana de la Glòria, del Cel o de la Vida**

- 190 **La realització d'un somni. 1877-1926 (cronologia comparada)**
- 200 **Glossari**

Introducció

L'obra d'Antoni Gaudí s'emmarca dins del corrent artístic anomenat modernisme, un moviment deutor del romanticisme i que deriva directament dels estils preraphaelita i simbolista. Els trets bàsics del modernisme són l'exuberància de formes, l'ornamentació, el detallisme, l'ús de motius vegetals, la preferència per les línies corbes i asimètriques, el dinamisme de les formes, etc. Però Gaudí és un arquitecte únic, autor d'una obra irrepetible. Una obra que va estar marcada per la construcció de la Sagrada Família, obra que va alternar al llarg de molts anys amb la construcció d'altres edificis emblemàtics. Però en els darrers anys de la seva vida es va dedicar en cos i ànima «a la construcció del temple», a la construcció del Temple Expiatori de la Sagrada Família.

«En fer aquest temple m'he proposat seguir una tradició nostra, una tradició que s'avingués amb nosaltres, la tradició mediterrània. Tot estil arquitectònic ha nascut al redós del temple, i tota art nova que vingui ha de fer el mateix.»

Antoni Gaudí

Arquitectura de Gaudí

L'arquitectura d'Antoni Gaudí presenta molts aspectes, té moltes cares. Però en relació al contingut d'aquest llibre voldria destacar-ne una: el contingut simbòlic. El mateix Gaudí deia: «Jo sóc geometra, que vol dir sintètic.» És bo de recordar que l'etimologia grega de símbol (*sim-bolon*) vol dir «allò que uneix». En aquest sentit, el simbolisme és una cosa sintètica i també inductiva. Per tant, Gaudí, a l'afirmació que era geometra i sintètic, hagués pogut afegir que també era simbòlic.

El símbol és una part consubstancial de l'arquitectura gaudiniana, és un aspecte intrínsec i fonamental de les formes i volums de les seves obres. Aquest aspecte present en tota l'arquitectura de Gaudí, pren en el temple de la Sagrada Família una especial concreció:

Fotomontatge que mostra l'aspecte que tindrà el temple segons el projecte de Gaudí.

La naturalesa com a model

Tot temple ha d'imitar la naturalesa, perquè tot temple és, segons la tradició, «còsmic». És a dir, està fet a imitació del món, a imitació de la naturalesa, en tant que aquesta és una obra de Déu. El temple és una imatge de la naturalesa, perquè la naturalesa és l'obra de Déu i el temple és un espai sagrat construït pels homes per a lloança de Déu. Podem dir, doncs, que el temple-natura és el temple primigeni, perquè va ser «construït» òbviament abans que el Temple de Jerusalem, el temple del rei Salomó. I en aquest mateix sentit, podem dir que tots els temples tradicionalment construïts al llarg de la història són el mateix temple. Tots són un sol temple, perquè són una rèplica de l'ordre diví o macrocosmos. Són la imitació d'un mateix model: la naturalesa.

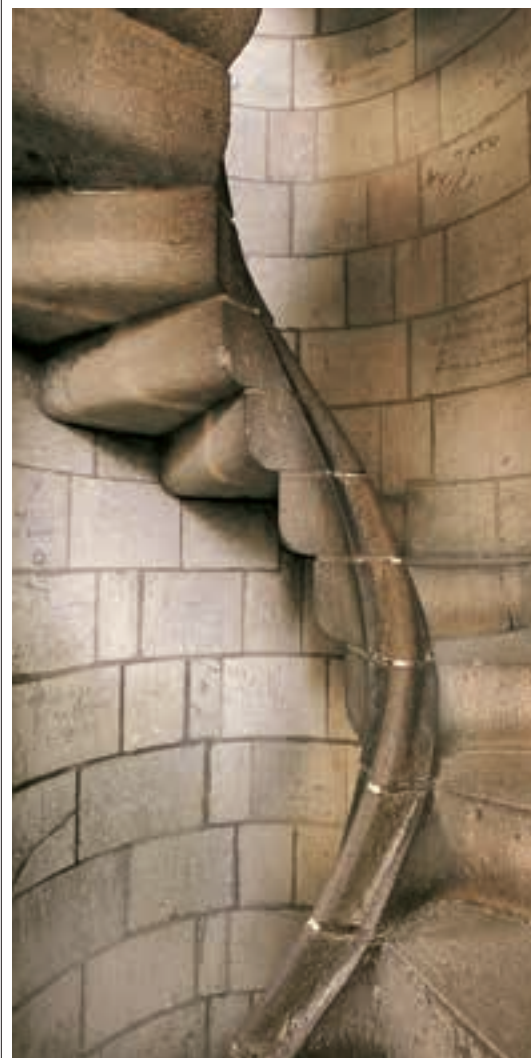
Per tant, l'actitud gaudiniana d'imitar la naturalesa en la seva obra arquitectònica és plenament coherent amb la seva fervorosa religiositat. Ja que per a un creient, l'ésser humà ha estat posat a la terra per continuar l'obra divina.

Però Gaudí va anar més enllà del moviment modernista en el camp de l'arquitectura, perquè si el modernisme imitava les formes naturals només com a decoració, ell estudiava les lleis constructives de la natura per solucionar els problemes arquitectònics. Gaudí no va fer mai una imitació literal de la naturalesa, el que va fer va ser aproximar-se a allò que considerava l'essència de les formes naturals; ja que no es tracta pas de copiar la natura, sinó de construir amb harmonia seguint les seves lleis. Perquè el temple no ha de pretendre ser una imatge «realista» del món, el temple ha de ser una imatge «estructural» del món; és a dir, ha de reproduir l'estructura íntima i matemàtica del món. Ha de cercar i imitar l'harmonia d'aquest món.

El temple construït pels homes ha de ser forçosament una imitació —en el sentit de prolongació o continuïtat— del gran temple que és la naturalesa, que és l'obra de Déu, del principi o del gran arquitecte de l'univers. Gaudí va dir: «El gran llibre, sempre obert i que cal esforçar-se a llegir, és el de la Naturalesa; els altres llibres són trets d'aquest i hi ha les equivocacions i interpretacions dels homes. Hi ha dues revelacions: l'una doctrinària de la Moral i de la Religió i l'altra guiadora pels fets, que és la del gran llibre de la Naturalesa.» Amb el projecte de la Sagrada Família podem dir que Gaudí lliga o relliga ambdues revelacions. És per això que s'ha dit que els símbols de la Sagrada Família estan relacionats amb una de les dues revelacions, o formen part de la iconografia cristiana o de la naturalesa. De tota manera, aquestes dues fonts estan íntimament relacionades, en tant que l'una deriva de l'altra. Un text de Filó d'Alexandria ho explica de forma meridiana: «El temple suprem i vertader de Déu és el cosmos en conjunt. Com a santuari hi té la part més santa de la realitat de l'univers, el cel; com a objectes sagrats, els astres; com a sacerdots, els àngels». Tot element del temple té una correspondència amb un element del cosmos. Quan els boscos sagrats passen a ser cases o edificis, els rudimentaris tancats es converteixen en murs, els arbres en pilars, la pedra és l'altar, la cova es transforma en el nínxol de l'absis i el sostre queda assimilat al cel, etc. Es pot dir que el temple és un paisatge sagrat petrificat o fet d'obra.

Però l'actitud arquitectònica de Gaudí no està només motivada per la seva religiositat o la seva fe cristiana, hi ha motius intrínsecament arquitectònics, aliens a tot aspecte religiós. «L'arquitectura crea l'organisme i per això ha de tenir una llei en consonància amb la naturalesa.», va dir l'arquitecte. I encara més, «tot surt del gran llibre de la Naturalesa; tots els estils [arquitectònics] són organismes emparentats amb la natura».

La naturalesa és l'organisme d'organismes on trobem totes les estructures, totes les solucions arquitectòniques. Per tant, és l'únic model a tenir en compte. És el que ell va batejar amb el nom de «geometria de la naturalesa». De la mateixa manera que tot producte de la farmacopea, deriva dels productes

Pinacles del Temple comparats amb tiges de crespinel (*Sedum nicaeensis*) en les formes del qual sembla que Gaudí s'inspirà.

Escala de caragol d'una de les torres de la façana del Naixement i secció longitudinal de la petxina d'una barrina (*Turritella communis*).

Simbolisme de la Sagrada Família

El simbolisme que Gaudí plasma en la Sagrada Família, no té només com a suports la imatgeria i la pintura, incorpora també els símbols a l'arquitectura, la qual cosa dóna un caràcter expressiu a les seves obres. Aquesta és, d'altra banda, una de les característiques més significatives de tota l'arquitectura gaudiniana. És per això que alguns comentaristes han qualificat la Sagrada Família de poema místic.

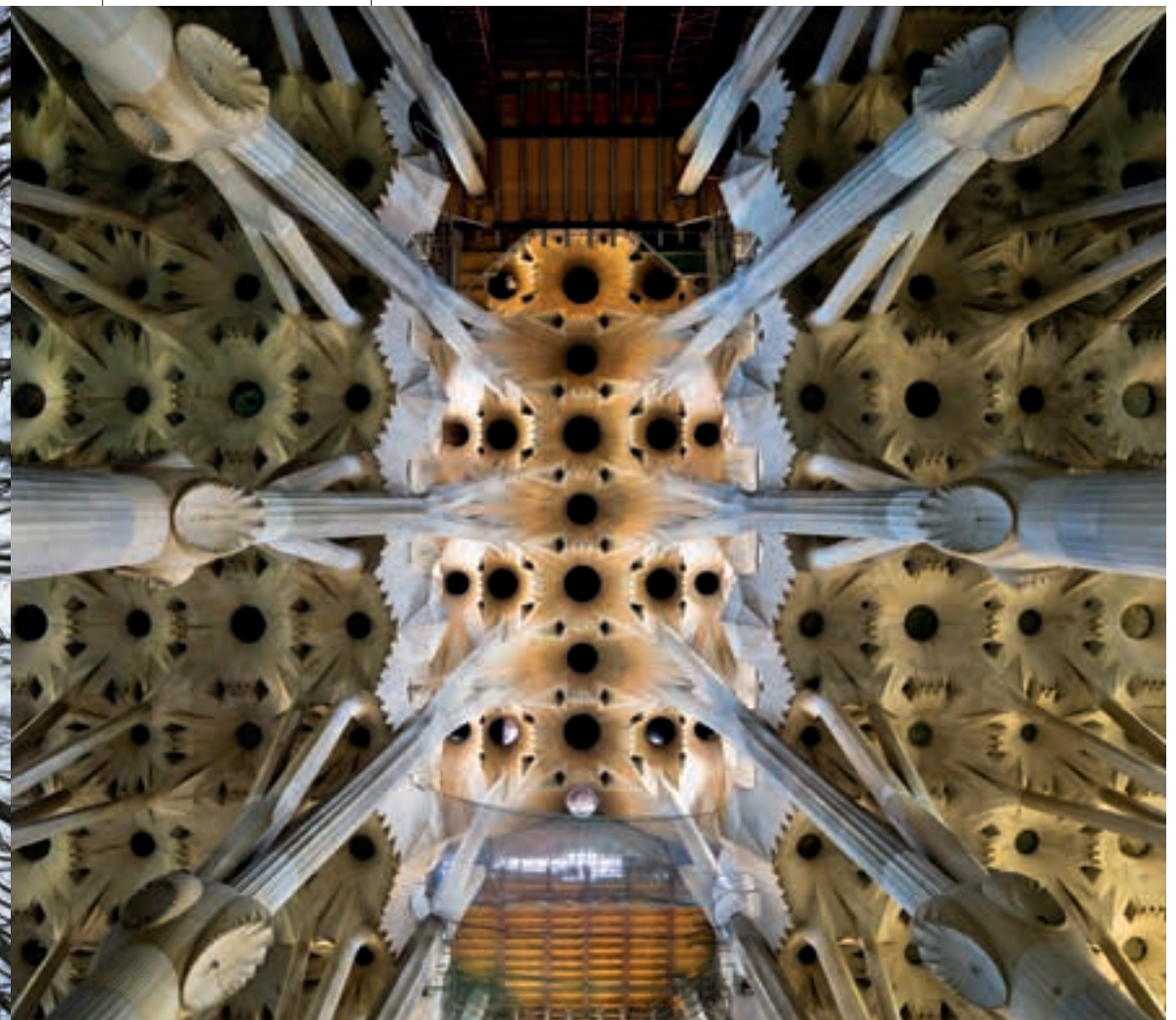
En aquesta mateixa línia, es pot afirmar que l'arquitectura de Gaudí a la Sagrada Família és el misticisme representat per la sensualitat de les formes naturals, altrament dites morfologia de la naturalesa.

L'antiga dicotomia entre funcionalitat i bellesa del símbol queda gairebé sempre magistralment resolta en l'obra de Gaudí. A la falsa pregunta sobre què ha de prevaler, la intencionalitat catequística o la bellesa plàstica —variant de la clàssica polèmica entre forma i fons—, la resposta de Gaudí es basa sempre en la gran guia divina: la naturalesa; on, per cert, aquesta dicotomia no es planteja, perquè no té cap sentit. I l'adopció d'aquesta actitud emparenta Gaudí amb el pensament tradicional, que no concep una forma separada d'un fons. Allò extern és sempre reflex d'allò intern. Es tracta, en definitiva, de dos nivells de manifestació d'una mateixa realitat. Per tant, no poden ser mai vistos per separat, com dues coses diferents.

Devesa de Girona i estructura arborescent de la nau central del Temple de la Sagrada Família.

La inspiració en la naturalesa era tan forta i evident que per a la realització de les escultures utilitzava models del natural buidats amb guix: éssers humans —vius o morts—, vegetals, objectes diversos. Si el resultat no era el que ell esperava, es feia construir maniquins, d'altra banda més fàcils de manipular que els éssers vius. D'aquesta manera, les escultures, com la seva arquitectura, estan basades en l'estructura de les formes.

Les formes o la geometria pot actuar sobre la naturalesa, sobre la realitat de l'entorn i, per damunt de tot, sobre les persones. Quan la forma d'un edifici se suma als materials —fang, fusta, pedra, etc.— que alhora tenen la seva particular energia, obtenim com a resultat una autèntica «creació». És per això que els edificis tenen una vida i, per tant, una energia pròpia. Sens dubte trobem estructures i formes amb capacitat de provocar emoció i elevació espiritual. Els temples, com la Sagrada Família, han de convidar a la contemplació i a la serenitat.

L'absis

Està dedicat a la Mare de Déu, exemple admirable de fecunda virginitat. Aquest concepte, de la fertilitat de les verges, s'estén als sants fundadors d'ordes religiosos: sant Antoni Abad, sant Benet, santa Escolàstica, sant Bru, sant Francesc d'Asís, santa Clara i sant Elies. Les set capelles, que tenen forma de mig hexàgon, estan consagrades a aquests sants i a les pilastres que duen basament i dosser hi ha les seves imatges. El pinacle del dosser acaba amb l'anagrama de Crist, el de la pilastra culmina amb una espiga. Les set capelles també recordaran els set dolors de sant Josep i en cadascuna hi haurà la Sagrada Família.

A les baranes altes de les capelles, al contorn de les llanternes, hi ha l'ornament floral esmentat a l'antífona del *Petit Ofici de la Benaurada Verge Maria*: el cedre, símbol de la immortalitat; les palmes, resurrecció i immortalitat; el xiprer, la vida eterna; el cinamom, l'arbre del paradís; les roses, perfecció i renaixement; l'olivera, que simbolitza la pau i la serenitat; i el bàlsam, oleoresina. Podem dir que tots aquests elements florals són simbòlicament sinònims ja que el seu simbolisme, des de diferents angles, fa referència a la immortalitat i a la vida eterna.

Les espigues, tant dels cereals com dels més humils vegetals que arreu floreixen, coronen els finals de frontons i pinacles. Fugen d'aquests símbols marians, en direcció a la terra, els rèptils que fan de gàrgola, serps, dragons, salamandres i sargantanes.

Les llanternes de les set capelles, piràmides de base vuitavada, culminen amb invocacions al Mesies, simbolitzades per les antífonas de la darrera setmana de l'Advent, anomenades de la O. Els símbols van dintre d'una O de grans dimensions i són: O *Sapientia*, O *Adonai*, O *Radix Jesse*, O *Clavis David*, O *Oriens*, O *Rex gentium* i O *Emmanuel rex*. [Puig Boada, p. 54] (10-03).

Els dos cossos d'escala que limiten a banda i banda l'absis, estan coronats d'espigues. Són destacables les gàrgoles, caragols marins de gran silueta a la banda de Llevant, i de terra a la de Ponent, i uns canals inferiors sostinguts per mènsules trepadas.

(Pàgina dreta)
Fotografia de l'absis i dibuix de Francesc Berenguer de com serà aquest.

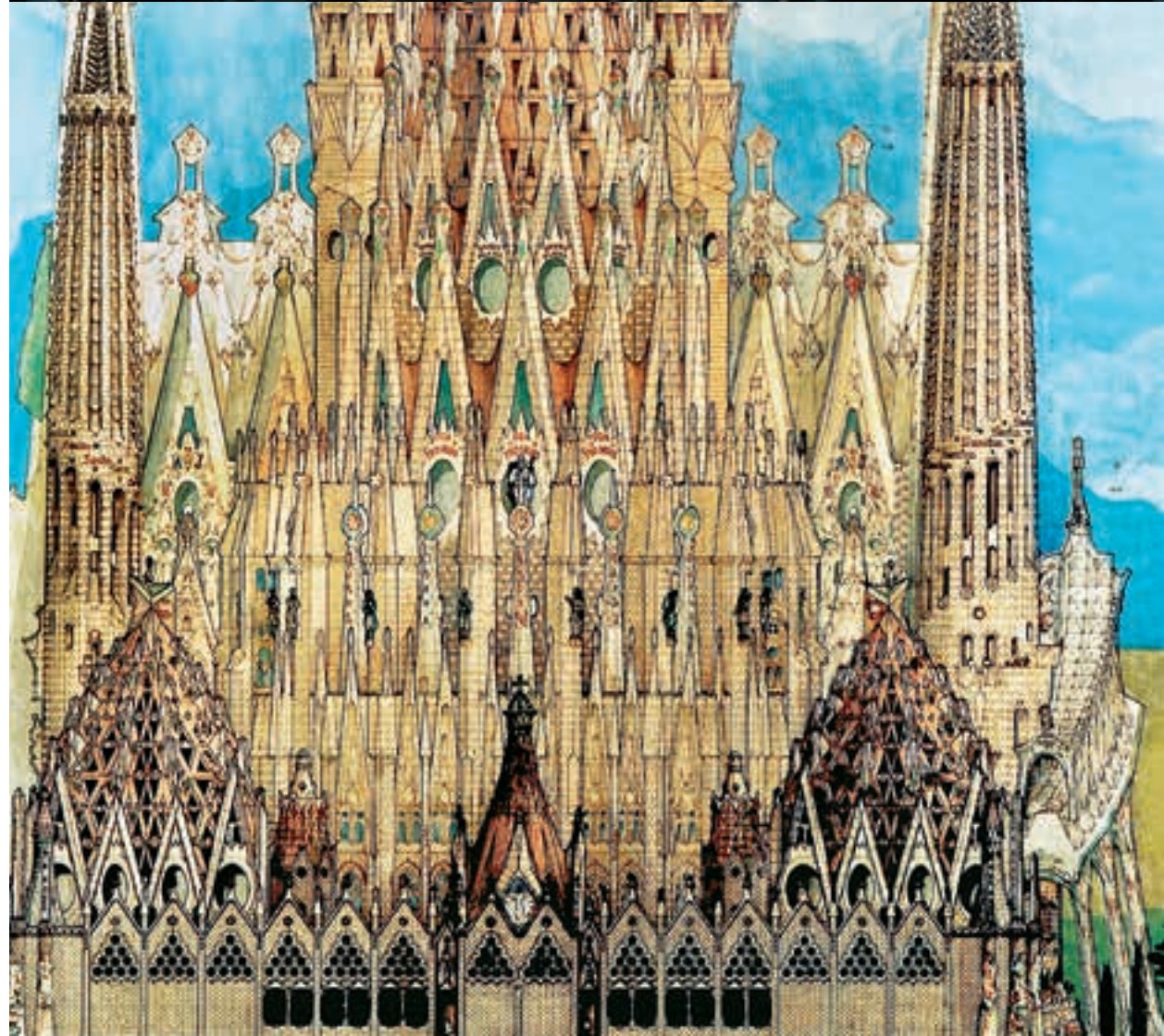

Maqueta de guix de la capella de l'Assumpció situada al punt mig de l'absis.

Catedral de Girona

La Capella de l'Assumpció de l'escultor Bonifàs, font d'inspiració, segons el mateix Gaudí, per al disseny d'aquesta capella al Temple de la Sagrada Família.

Les escales de caragol

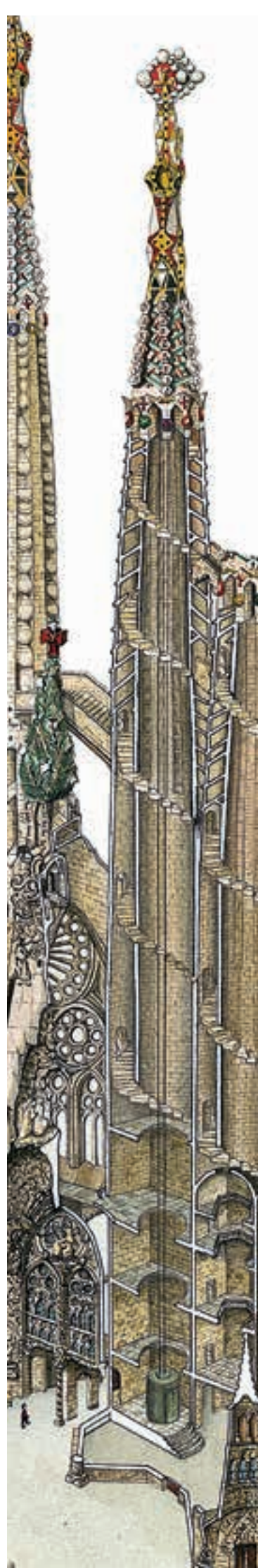
L'ascensió als temples-muntanya d'Egipte, Índia, Xina o l'Amèrica precolombina era com fer un viatge al simbòlic «centre del món». En aquest sentit, el simbolisme de l'escala també està lligat al simbolisme de l'arbre.

L'ascensió per l'escala fa possible un canvi de nivell, de registre. Es passa d'un espai profà a un espai sagrat. La ubicació natural dels temples és, doncs, el cim de les muntanyes, els punts més elevats. Les ermites solen trobar-se dalt de les muntanyes o en indrets elevats.

Un dels simbolismes de l'escala és el de l'evolució espiritual per fases o estadis. És l'*scala dei*. Les escales de caragol de les torres de la Sagrada Família són hereves d'aquesta tradició arquitectònica del temple-muntanya que té el seu origen a Sumèria. Les torres-campanars de la Sagrada Família són com zigurats que permeten de transcendir l'espai profà, l'espai terrenal. L'escala de caragol és, de fet, la forma de pujar més perfecta i espiritual que hi ha, ja que ens elevem a partir del moviment circular. El moviment que fem en una escala de caragol ens recorda també les danses dels dervixos giròvags.

(Pàgina dreta)
Dibuix de l'interior d'un campanar i model d'una de les campanes tubulars que Gaudí pensava col·locar a l'interior de les torres.

Visió zenital de l'escala de caragol d'una de les torres de la Façana del Naixement.

Les campanes

El so d'una campana simbolitza sempre el poder creador. I qui en primera i darrera instància ostenta aquest poder és la divinitat. Un esplèndid i bellíssim text diu: «Quan les campanes toquen és Déu que parla». Les campanes són també els instruments que fan possible l'exercici de Jesucrist com a cronocràtor, el senyor del temps.

El fet que les campanes estiguin situades al punt més elevat de les esglésies, el campanar, a part de la funció pràctica que té d'escampar el so més lluny, també reforça, per elevació, el símbol de pertinença a la divinitat: són la veu de Déu. La mateixa forma de les campanes, similar a la de la volta celeste, reforça aquesta relació amb la divinitat.

Les campanes de les esglésies o dels temples solen estar suspeses; per tant, participen també del simbolisme místic dels objectes penjats entre el cel i la terra.

Com és prou sabut, els sons són elements essencials i bàsics del ritual en totes les tradicions i religions. També són elements importants per a tots els pobles, des dels gongs xinesos als actuals campanars elèctrics. En aquests casos els sons marquen i assenyalen el ritme cíclic; és a dir, el temps. Però podem dir que el so de les campanes és, d'alguna manera, un so oposat i complementari al so dels tambors, que també són ritme dels cicles i elements fonamentals dels rituals. Perquè si el tambor representa els batecs de la terra o de l'energia tel·lúrica, el so de la campana és el batec del cel o de l'energia còsmica. Un és el so de la matèria i l'altre el de l'esperit.

El so de les campanes a la Sagrada Família va ser una de les grans preocupacions de Gaudí, la qual cosa el va portar a estudiar profundament tot el que estigués relacionat amb les campanes i la física acústica.

El fet que les torres, l'element més emblemàtic i característic de la Sagrada Família, siguin campanars, ja ens dóna una idea de la importància que hi va atorgar. En total hi haurà 84 campanes. A la façana del Naixement hi va situar campanes tubulars de percussió, a la de la Passió, campanes tubulars d'orgue ressonant, que sonaran per aire injectat, i a la façana de la Glòria, campanes afinades segons les notes Mi, Sol i Do, els tons que són més fàcils d'obtenir. D'altra banda, les campanes de les façanes del Naixement i de la Passió, que contindran totes les notes, podran tocar com un piano o un harmòni.

Les persianes de pedra característiques de la part superior de les torres-campanar estan pensades per afavorir la difusió del so que emeten les campanes. Quan totes les campanes de la Sagrada Família estiguin sonant, podrem dir amb tota propietat que estarem escoltant música celestial.

Els tres Reis d'Orient

Els tres reis mags, presents en l'adoració del Nen Jesús, eren tres sacerdots de la religió de Zoroastre o Zarathustra, és a dir, el zoroastrisme o mazdeisme. Aquesta casta sacerdotal tenia profunds coneixements de màgia i astrologia. Per als grecs, mag era el sacerdot de la religió de Zarathustra. Quan sant Mateu escriu la paraula 'mags', no ho fa en el sentit actual de la paraula, es refereix a aquests savis sacerdots orientals o medes.

Aquests amplis coneixements en astrologia —recordem, entre d'altres coses, que els zigurats eren temples i observatoris astrològics o que van ser els qui ens han llegat els 12 signes del Zodíac tal com els coneixem actualment— els van permetre de conèixer i interpretar el significat de l'estel. La realitat astrològica de l'estel va ser una conjunció Júpiter-Saturn en el signe de Peixos, la qual cosa indicava l'excelsa qualitat de la persona nascuda sota aquell signe. El naixement de Jesucrist va inaugurar l'era de Peixos, substituïda recentment per l'era d'Aquari.

Els seus coneixements en la interpretació dels somnis, els van permetre també d'interpretar el somni que havien tingut i no comunicar a Herodes que havien trobat el Nen Jesús, ja que les intencions d'Herodes eren més aviat infanticides.

La tradició segons la qual Melcior, Gaspar i Baltasar eren respectivament el rei blanc, el ros i el negre indica que és el conjunt de la humanitat —totes les races— qui va anar a adorar al Messies.

El simbolisme d'aquests tres mags-sacerdots i de les seves ofrenes, és molt ric. Les escultures de la façana representen els tres reis en el moment de l'adoració. En una primera interpretació simbòlica, l'or simbolitza el poder dels reis, l'encens l'adoració divina i la mirra el sofriment propi de la condició humana. Amb aquesta ofrena, reconeixen la coexistència, en aquell infant, del poder reial, la majestat divina i la naturalesa humana.

Però una lectura més profunda ens porta a la següent interpretació. L'or que ofereix Melcior representa l'alquímia, la ciència de la transmutació humana. Simbòlicament està associat al sol, un altre element central i molt ric simbòlicament. Però l'or i el sol també estan associats al foc, l'element transformador per excel·lència.

L'encens del rei Gaspar és l'astrologia, la ciència que governa la vida dels homes. La influència dels astres en els homes es realitza a través de l'element aire i l'encens està lligat a aquest element.

La mirra del rei Baltasar és la màgia, la ciència de la transformació o actuació en el món material, associada a l'element aigua.

Així doncs, una lectura simbòlica dels tres mags ens indica la profunda possibilitat de transformació o creixement que el naixement del Nen Jesús va oferir a l'espècie humana. La tríada Melcior-alquímia, Gaspar-astrologia i Baltasar-màgia, permet la següent lectura: la unió de la ciència 'd'aquí baix' (màgia) amb la ciència 'd'allà dalt' (astrologia) porta a la transformació o transmutació de l'ésser humà (alquímia).

També podem fer-ne encara una altra lectura, en la qual l'or seria la terra, la mirra el cor i l'encens l'esperit o espiritualitat.

Detalls de les ofrenes dels Reis Mags: Baltasar-mirra.

Gaspar-encens.

Melcior-or.

La realització d'un somni (1877-1926)

Aquesta cronologia comparada abraça de l'any (1877) de la concepció del Temple, en un somni que va tenir el seu impulsor, Josep Maria Bocabella, fins a la mort de Gaudí (1926). A més dels fets polítics i culturals de relleu en la història de Catalunya i Espanya (alguns d'especial importància en la vida de Gaudí), també s'hi han reflectit aquells esdeveniments que es desenvolupaven paral·lelament en el camp de les ciències o de les arts i que van suposar una fita en la història de la cultura occidental.

«L'obra de la Sagrada Família es lenta, perquè l'Amo d'aquesta obra no té pressa.»
Antoni Gaudí

Josep Maria Bocabella compra el solar on s'aixecarà el Temple per 172.000 ptes.

1882

Cronologia comparada 1877-1926

H HISTÒRIA
G GAUDÍ
A ARTS
C CIÈNCIA I TECNOLOGIA
R RELIGIÓ

1877

A Verdguer publica*L'Atlàntida*.**A** Tolstoi publica *Ana**Karenina*.**A** Dostoievsk publica *El somni**d'un home ridícul*.**A** Monet pinta *Interior de**l'estació Saint-Lazare*.

1878

G Gaudí dissenya els fanals de

la plaça Reial de Barcelona.

1879

A Lluís Domènech i Montaner

construeix l'edifici de

l'Editorial Montaner y Simón.

C Thomas Edison desenvolupa

la primera bombeta elèctrica.

1880

A Rodin esculpeix *El Pensador*.

1881

A Richard Wagner estrena*Parsifal*.**R** Proclamació de la Mare de

Déu de Montserrat com a

Patrona de Catalunya.

1882

A William Le Baron Jenney

construeix el primer rascacielos

de Chicago.

A Manet pinta *El bar del**Folies Bergère*

1883

G Antoni Gaudí comença

El Capricho i la Casa Vicens.

A John Augusto Roebling

completa el Pont de Brooklyn.

1884

A Es col·loca la primera pedra

de l'Estàtua de la Llibertat.

A Leopoldo Alas «Clarín»publica *La Regenta*.

1885

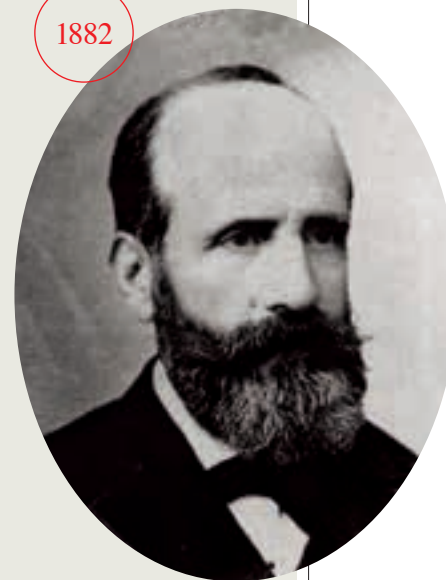
H Mor el rei d'Espanya

Alfons XII. Comença la

regència de Maria Cristina.

A Nietzsche publica *Així parlà**Zaratustra*.

1882

Francesc de Paula del Villar, primer arquitecte del Temple.

A Verdguer publica *Canigó*.**C** Louis Pasteur desenvolupa

la vacuna antiràbica.

1886

H Valentí Almirall publica*Lo Catalanisme*, primera obra

que exposa els principis del

catalanisme polític.

A Jean Moréas publica a Le

Figaró el Manifest Simbolista.

G Gaudí construeix el Palau

Güell i la Porta de ferro del

Drac a Pedralbes.

C Karl Benz patenta el primer

automòbil.

1887

A Renoir pinta *Grans**Banyistes*.

1888

H Es funda a Barcelona l'UGT

(Unió General de Treballadors).

H Se celebra l'Exposició

Universal de Barcelona.

A Josep Vilaseca construeix

l'Arc de Triomf de Barcelona.

A Gaietà Buigas construeix el

Monument a Colom a

Barcelona.

1889

H Es funda la Segona

Internacional.

G Gaudí finalitza les obres del

Col·legi de les Teresianes.

A Gustave Eiffel inaugura la

Torre Eiffel a París.

1882

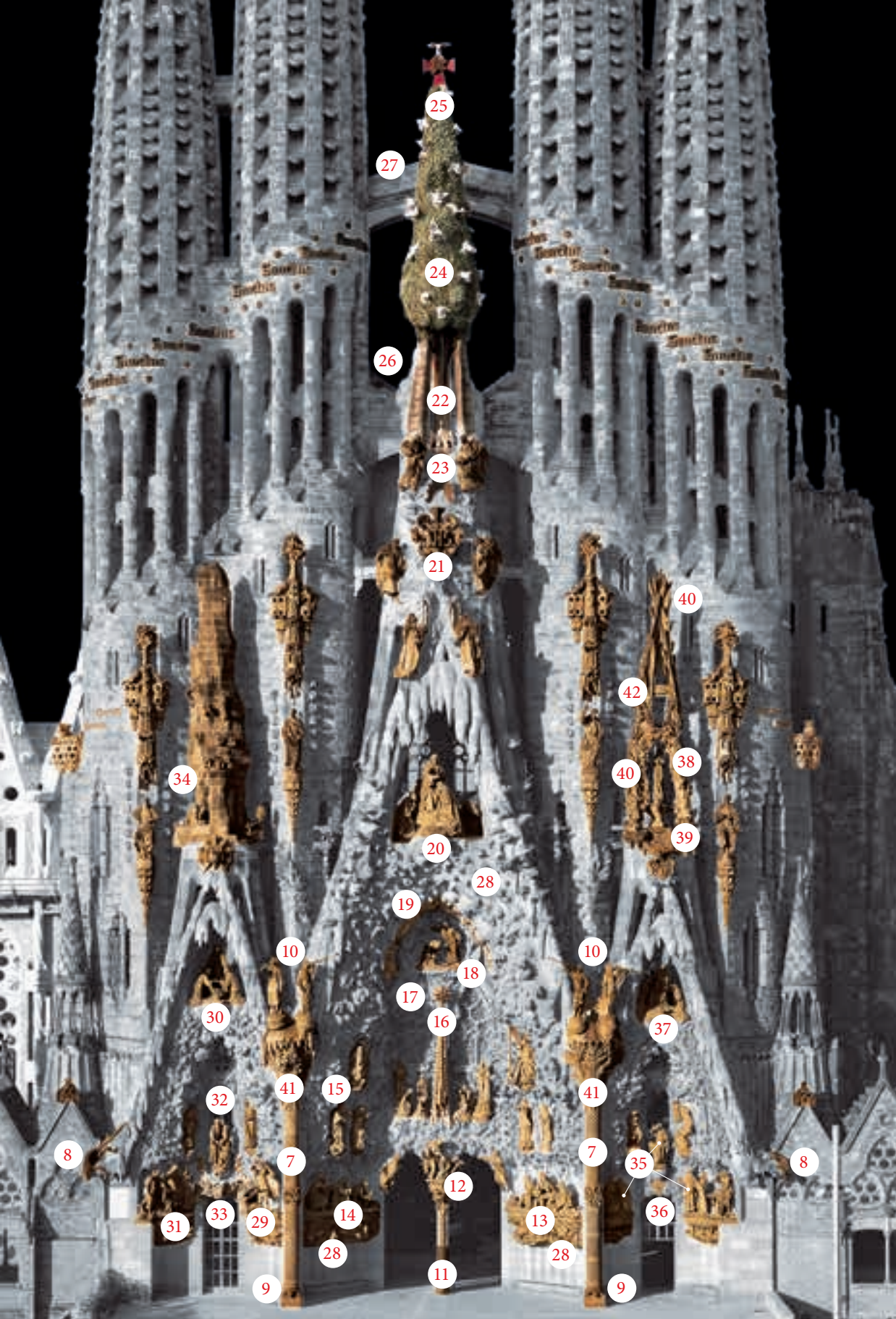

Primera façana projectada d'estil neogòtic.

El jove arquitecte Antoni Gaudí es fa càrrec de la direcció de la Sagrada Família.

1883

5 Portal de l'Esperança

4 Portal de la Caritat

6 Portal de la Fe

44 Portal de la Fe

43 Portal de la Caritat

45 Portal de l'Esperança

7 Les dues columnes	17 El rosari	27 El pont	36 El Cor de Jesús
8 Els camaleons	18 L'Anunciació-Encarnació	28 Les aus	37 La Presentació del Nen Jesús al Temple
9 Les tortugues	19 Els signes del Zodíac	29 Els Sants Innocents	38 La Puríssima
10 Els àngels del Judici Final	20 La Coronació de Maria	30 Les esposalles de la Mare de Déu	39 La llàntia de la Santíssima Trinitat
11 La columna central	21 El nom de Jesús	31 La fugida d'Egipte	40 El raïm i les espigues de blat
12 El bou i la mula	22 El pelicà	32 El savi i el Nen Jesús	41 Les fulles de palma
13 Els pastors de l'Adoració	23 l'ou	33 La serra i altres eines	42 La Providència
14 Els tres Reis d'Orient	24 El xiprer i els coloms	34 Sant Josep amb barca	
15 Els àngels músics	25 La tau, la X i el colom	35 El conjunt de Jesús predicant, taller de Natzaret i Visitació	
16 L'estrella	26 Les escales de mà		

46 El Sant Sopar	52 Les negacions de Pere	58 Longí
47 L'orella de Malcus	53 El laberint	59 Jugant-se les vestidures
48 El quadrat màgic	54 La corona d'espines	60 La crucifixió
49 La traïció de Judes	55 Jesús davant Pilat	61 El sepulcre
50 La flagel·lació	56 Camí del Calvari	62 L'enterrament
51 L'al·fa-omega	57 La Verònica	63 L'Ascensió de Jesús

1 Façana del Naixement

2 Façana de la Passió